

Razne viesti.

Usljed previšnje dozvole Njegovog cesarsko i kraljevskog apostolskog Veličanstva od 3. veljače 1881. kr. hrv. slav. dalm. zemaljska vlada dne 18. veljače 1881. br. 3628 odobrila je pravila hrvat. arkeol. društva u Zagrebu. Ta se pravila sada tiskaju, te će se doskora članovom odpremiti.

Glavna skupština hrv. arkeol. društva. — Hrv. arkeol. društvo držalo je svoju drugu glavnu skupštinu u nedjelju 20. veljače uz prisutnost mnogobrojnih svojih članova. Gosp. društveni predsjednik presv. Ivan Kukuljević Sakeinski otvori skupštinu kratkim govorom, a zatim tajnik Dr. Bojničić i blagajnik Dr. Lobmayer položise svoje izvještaje. U novi odbor za g. 1881. izabrani su: Ivan Kukuljević, Sime Ljubić, L. Geitler, G. S. Deželić, R. Lopašić, I. Tkalčić, T. Smičiklas, V. Klaić i M. Kispatić. Obširnije o toj skupštini u posebnom izvješću.¹⁾

Staro-ilirski novci. — Došla nam je ovih dana darom samoga spisatelja za našu staru povjest veoma važna numismatička razprava pod naslovom: *On some recent discoveries of Illyrian coins, by Arthur I. Evans*, naposeb otiskana iz *Numismatic Chronicle Vol. XX. p. 269—302. London 1880*, sa dvie table. O ovom djelu progovorit ćemo obširno u dojučem broju.

Archaeologisch-Epigraphische Mittheilungen aus Oesterreich u prvom svezku godine 1880 donose tri velevažna sastavka, koja se naše zemlje tiču, t. j. a) *Römische Alterthümer in Bosnien und der Hercegovina* od M. Hoernes a str. 32 — 47., — b) *Ausgrabungen in Ossero* od Benndorfa str. 73—82., — i c) *Bericht über eine Reise in die Gegend zwischen Esseg und Mitrovica* od I. Brunšmida i W. Kubitscheka str. 97—124.

U prvom sastavku g. M. Hoernes, koj je proputovao Bosnu i Hercegovinu po nalogu bečkoga ministra za bogoštovje i nastavu²⁾, opisuje zemljište trokutskoga oblika medj Mostarom, Imotskom i Metkovićem. Iztražio je naime iz arkeologičkoga gledišta Bročnopolje te Ljubusku i Trebižatsku okolicu. Nadalje na cesti iz Mostara u Sarajevo mjesta Pazarić, Blažuj, most na Bosni, Svrakino selo; te napokon Rogaticu i Gorazdu. Opaziti nam je, da su medj drugimi spisatelju nepoznate dvie razprave u *Bullettino di Archeologia e Storia patria* 1878 pod naslovom: *La posizione di Delminium* str. 21. 38. 51, i *Antichità di Bročno ed un' ara a Silvano* str. 70., u kojih je već mnogo toga odprije na svietlo izdano, te se svakojako uvažiti imalo. Nastavi pako ovo svoje izvješće u drugom svezku istoga lista str. 184 do 207 sve to većim uspjehom. Ovdje najprije opisuje geme iz Bosne sada vlastitost vrlóg našega znanca i člana g. A. Evansa u Dubrovniku; zatim rimske starine u Plevju (Tašlidži) otkrite i u njegovoj okolici, izpravljajući nadpise,

1) Domaće novine navlaš su krivo izviestile o toj skupštini, navlastito pako tako zvana (?) *Agrarner Zeitung*, dobro poznata provaža svakoga gada i bezmisla na polju duševnoga našega prometa. Pfiu.

2) Akoprem se i u našem saboru i u domaćih novinah višeput iztaknulo, da je već određeno bilo iztraživanje Bosne iz arkeol. gledišta, do danas na tom polju nije se žalibože ni koraka učinilo. Valjda zato, da budu tudjincu u tom pogledu slobodne ruke, te *tarde venientibus ossa*.

koje je po Blau naveo Mommsen u C. I. L. III. 6339—6357, i dodajući nove i ostale spomenike ondje po njem i drugih našaste, a tako isto i za Travnik, Livno i Glamoč. Obećaje napokon, da će na svjetlo dati naposeb i staroslavenske starine, kih je na tih svojih putovanjih mnogo te i veoma zanimivih i važnih odkrio. I zato mu naša najtoplija hvala

Izkapanja u Osoru prosudjuje prof. Benndorf majstorski, kao što mu navada. Po njem one gradske zidine, nekoliko metara debele, od uredno izdjelanih četverouglastih kamena bez klaka sastavljene, mogle bi polaziti još iz predhist. dobe (Cini nam se, da su istoga sloga kao one u Starom Gradu na Hvaru). U nutrnjosti tih zidina neopazi on ni traga starodavnih sgrada, dočim izvana s jedne i s druge strane ždrelo otkriveno je sjaset grobnica izgorielih ili neizgorielih osoba a raznoga načina i sadržaja. Većinom su iz rimskoga doba, ostalo iz predhistoričkoga. Njeki predmeti osobito zanimaju po smješi barbarskih i rimskih načina, što dakako označuje vrieme kulturnoga prelaza. Neopazi ni traga grčke kulture osim dva novca jako iztrošena, od kojih jedan spada na Korkyru. Tomu je uzrok po nas to, što se u dojakošnjih ondešnjih izkapanjih nije jošte poseglo do grčkoga sloja. Sustavno izkapanje dalo bi bez dvojbe i takova blaga. Prof. Benndorf daje nam u kratko popis svih znatnijih predmeta, koje je iz svojih izkapanjih sakupio u svom stanu ondješnji veoma zaslužni župnik prečast. Bolmarčić. To je već sada znamenita a veoma raznolika sbirka, koja bi mnogu riedkost, budi i svietskomu muzeju, doprinila. O njoj kaže ovako isti Benndorf: *Dem Vernehmen nach beabsichtigt man in Agram, dieselbe für das dortige Museum zu erwerben und in der That wäre es wünschenswerth, dass sie dort oder in Triest erworben und eingehender untersucht würde, als mir bei einem verhältnissmässig kurzen Aufenthalt möglich gewesen ist.* Molimo viz. zem. vladu neka saviet učenjaka ko što je Benndorf bez krzmanja oberučke prihvatiti.

Izvieštaj gg. Jos. Brunšmida i Vil. Kubičeka o njihovom putovanju iz Osjeka do Mitrovice opetuje obširnije i potpunije ono, što je već isti g. Brunšmid naertao bio u našem Viestniku (V. godina II. 1880 br. 1. str. 28 — 31).

Odličan dar ark. muzeju. — Novi a sjajan dokaz svetrajne blagodarnosti vis. c. kr. glav. zapovjedništva u Zagrebu kao kraj. zem. upr. oblasti napram arkeol. odjelu nar. zem. muzeja pruža nam sljedeći dopis:

„Ravnateljstvu arkeol. odjela zemalj. muzeja u Zagrebu. U Zagrebu dne 7 prosinca 1880.

Povodom tamošnje predstavke od 2 srpnja t. g. br. 92 dozvoljuje glavno zapovjedništvo, da se u kupelji Topusko sakupljeni starodavni spomenici arkeol. odjelu zem. muzeja poklone, ter izdaje podjedno nalog kupalištnoj upravi, da ima dotične spomenike u smislu gornje predstavke muzealnomu povjereniku u Sisak na erarialni trošak odpremiti.

O čem se slavno ravnateljstvo blagovoljnog znanja radi obavješuje.

Phillipovich FZM.

Neizdan novac Gallienov. — „U mojoj sbirci nalazi se jedan bronz-novac cara Galliena, koj je po mojem mienju još nepoznat, jerbo ga Cohen

u svojem velikom dielu nenapominja. Novac je srednje veličine (prerez 22 mm.); oblik njegov je sledeći:

Av. **IMP. GALLIENS. P. F. AVG.** — Oviččano poprsije Gallienovo, na desno obrnuto.

Rev. **GERMANICVS. MAXIMVS.** — Znak pobjede (trophaeum), i kraj njega dva sužnja.

Cohen ima jedan sličan billonovac (IV svezak strana 372. br. 185), ali i ovaj se ponešto razlikuje od našega, jerbo na njemu ima Gallienus zračnu krunu, a kod nas je oviččan.

Dr. **Hinko Kern** kupalištni liečnik.

Starine u Borovu. — Nedavno dočulo je ravnateljstvo narod. ark. muzeja, da su se prigodom gradjenja željeznice iz Dalje u Brod odkrile prevažne starine u Borovu, te se obratilo na svoga veleuvriednoga povjerenika i riedka rodoljuba g. *Antuna Bogetića* onda u Sotinu s molbom, neka ga što točnije o stvari obaviesti. Gosp. Bogetić rado se prihvati posla, te malo poslie dojavu ravnateljstvu ovoga zavoda:

„Veleučeni gospodine!

Prigodom gradjenja željeznice našla su se kod Borova dva groba tankim zidom razdjeljena. U jednom je bila mužka u drugom ženska okostnica. U mužkom grobu bila je urna i njeki kalupi; u ženskom dvie flaše sa vodom i naušnice zlatne sa zelenim kamenom. Kalupe je poslao graditeljski upravitelj ugarskomu ministarstvu, te su, kako čujem, u peštanski muzej dospjeli¹⁾; a naušnice su u gosp. Konjevića zakupnika patriarchalnog dobra u Borovu. Ovo posljednje, nadam se, da će dojti ruku našeg sl. nar. muzeja nastojanjem revnog povjerenika za Vukovar g. Kraičevića. Čestitam na izboru toga povjerenika. Svakom zgodom promiče dobrobit našega muzeja. Tako sam mu se onomad divio. Zašav u kavanu kod Lava, zaredao prijatelje i moli, ako se koja starodrevnost gdje ukaže, da mu sabće, tako je i mene kao nepoznata zamolio. Da ovakovih na važnih mjestih imamo, silno bi se muzej obogatilo.

Sotin, 2. rujna 1880.“

Slavonski nadpis iz Bosne. — Gosp. Levin Horvat, naš društveni povjerenik u Rakovcu, predao nam nacrt sljedećega bosanskoga nadpisa:

ЗАС
ЛЕЖИТЪРА
БЪ
Б(О)ЖИМИ(О)
ВАНЪ В ЛЪТ(О)
ЗР ПГ. (7184 = 1676).

1) Starine, koje se otkrivaju na našem zeljištu, po obstojećih naredbah zabranjeno je pod kaznom izvažati van zemlje; te molimo naše i muzealne povjerenike, da nam cim prije svaki slučaj prijave. Vis. c. kr. gl. Zapovjedništvo kao zem. kr. uprav. oblasti blagoizvolilo je stare naredbe u tom poslu obnoviti, a isto tako je i Vis. Zem. Vlada, ovih dana učinila u korist nar. zem. muzeja i onako tužna i bevoljna pored neznatne godišnje podpore, koju mu daju.

Naš nemar u sačuvanju starih spomenika. — Koliko se arheološkičkoga blaga samo iz Dalmacije, i to jedino kroz zadnja četiri stoljeća u tuđinstvo raznielo ili od tuđinca u samoj Dalmaciji uništilo, ni na debelo se proračunati neda. Mletčani i Turci (a kasnije gdjegdje i Njemci) isto su rušili naše spomenike za svoje utvrde i drugo, te nema danas ruševine, navlastito u gradovih, iz koje nevire spomeni sjajne naše prošlosti. Mletčani pako, u prosvieti napredniji a koristoljubivi, znali su jih rabiti i na svoj probitak, i na darove i ukras svojih dvorova, što nam velečesto potvrđuju i sami njihovi spisi. No da se je tako radilo prošlih vjekova nije toli čudnovato, kao što da se dogodi dan danaska, kadno već i sam prosti seljak zna cijeniti takove stvari. A ipak se nedavno dogodilo, te se to i danomice ponavlja. Ovih zadnjih godina nalazila se je u Spljetu javno na prodaju sbirka pok. V. Solitra. Samo slučajno u većem dielu bje ova nabavljena za *narodni* muzej u Zagrebu, u što se već radilo o tom, da se u tuđinstvo prenese. U Spljetu uz svu tobožnju sjajnost municipalne prosviete nije se ni ma tko maknuo a jamačno ni pomislio na to, da ju svomu domu učuva i spasi. Još sjajniji pako dokaz isto takove nemarnosti od strane tako zvanoga izobraženog stališa u Dalmaciji pruža nam ne davna razprodaja Pellegrinove sbirke starina u *glavnom* gradu Zadru. Ta sbirka od najzamašnije važnosti upravo za Zadar i njegovu okolicu, i materialno vrijedna desetostruko više nego se davala, za dugo se nudila i zemaljskoj upravi i građanskomu vieću, ali sve zabadava, te podje napokon u tuđi svijet, da bude na komade razprodana i raznesena, i tako da neostane nam o njoj ni spomena. Šta više, nije se našlo onda u Zadru ni takova domoljuba, da one predmete bar točno popiše, i tim ako i голу uspomenu za potomke sačuva. Gosp. Karlo F. Bianchi u svom dielu »*Zara Cristiana (Zara 1879. Vol. II. p. 425)*« pripovieda, da su ovu sbirku napokon kupili knezovi *Cernazai* iz Videna za 4200 for.; da uz sav trud nije ipak mogao ući u trag popisu te sbirke, te napokon da mu je pošlo za rukom dobiti neki popis, god. 1839. štampan u tiskari Demarkievoj u Zadru, po kom je Dr. Kažimir de Pellegrini nudjao onda svoju sbirku na prodaju. Akoprem taj popis iznosi samo u glavnih crtah sliku one neocejenive sbirke, ništa ne manje i ovako bar donekle pomaže, čega radi mi ga ovdje doslovce prilazemo :

E l e n c o

degli oggetti principali contenuti nel museo del sig. dottor Casimiro de Pellegrini Danieli in Zara.

Questo museo consta di oltre 300 pezzi (non compresi alcuni frammenti) tra statue colossali, busti colossali, statue di minor grandezza, busti, iscrizioni e lapidi in caratteri latini, greci ed ebraici, nella massima parte di genere antico.

I. Sono rimarchevoli tra le statue colossali in marmo greco salino e di greco scalpello le seguenti :

Un <i>Giulio Cesare</i> dell' altezza di piedi otto circa.		
Un <i>Augusto</i>	"	sei e mezzo.
Un <i>Tiberio Claudio</i>	"	sette.
Una <i>Sabina</i>	"	cinque e mezzo.
Un <i>M. Tullio Cicerone</i>	"	sei ed onc. tre.
Una <i>Faustina</i> la giovine	"	sei.
Un' <i>Agrippina</i> , madre di Nerone	"	cinque e mezzo.
Un' altra incognita	"	tre.

II. Statue di minor grandezza :

Esculapio, Cupido, due *Sibille*, due *mori*, l' *avarizia* e la *liberalità*.

III. Busti colossali :

Bacco, Didone, le due *Faustine, Giunio Bruto, Omero, Platone*, quattro filosofi greci, un gladiatore, *Marco Aurelio* ed altri incogniti.

IV. Tra cento e più busti di minor grandezza si distinguono : *Tito, Adriano, Agrippina* la giovine, *Laocoonte, Marte, Platone, Alessandro* moriente, *Cerere, Eraclito, Seneca*, due filosofi greci di straordinario lavoro, e molti altri tuttora incogniti, *Diana* ed *Andromeda* di figura completa.

V. Un gruppo in marmo di Carrara rappresentante *Enea*, che fugge dall' incendio di Troja, portando sulle spalle il padre *Anchise*, che tiene in mano gli Dei Penati, e seguito dal piccolo *Giulo*.

VI. Due busti di lavoro moderno con antipendi figurati, il primo rappresenta s. *Girolamo*, il secondo s. *Maria Maddalena*.

VII. Cinque piccole statue di bronzo, quattro delle quali rappresentanti gli elementi.

VIII. Alquanti vasi etruschi, altri cinerari, armi, stromenti e idoli antichi.

IX. Moltissimi oggetti appartenenti alla storia naturale, cioè coralli neri e rossi, piante marine, petrificazioni e simili.

X. Una collezione di *libri* italiani, latini e francesi, e tra questi un discreto numero di antiche edizioni di celebri autori in diverse materie.

XI. Una collezione di *medaglie romane*, per la massima parte di rame, ascendenti al numero di mille circa.

XII. Una collezione di *quadri*, in gran parte di rinomati pittori.

Kako se nagradjuju arkeologičke razprave u izobraženom svietu. — Italijanska vlada dosudila je onomadne nagradu od 10,000 lira, koju *svake* godine podieljuje arkeologičkoj razpravi, koja je pronadjena kao najbolja od kr. akademije znanosti u Rimu *dei Lincei*, gospodinu Lancianiju (V. *Atti dell' accademia dei Lincei. Roma V. 2. 1881*).

De Illyrico Caesariburque Illyricis Dialogorum lib. VII, — djelo dobro poznatoga Šibenčanina Ivana Tomka Mrnavića bosanskoga biskupa (1579—1639), o kom se mislilo, da je već davno propalo (Rad XXXIII. str. 58), nalazi se sada u knjigospremi gosp. prof. Josipa Jelčića u Dubrovniku, kako nam javlja *Bullettino di Archeologia e Storia Dalmata (Spalato 1880 n. 9)*, gdje nam se daje njegova no odveć mršava

slika. Po našem mnienju u toj radnji za našu nauku slaba pripomoć¹⁾. Već slavni hvarski biskup Stratiko izreče, da u Mrnjavićevih poviest. spisih nema dobre razsudbe, o čem lasno ti se osvjedočiti, uzmeš li u pretres i ma koju njegovu radnju.

Philippi de Diversis de Quartigianis Lucensis . . . situs aedificiorum, politiae et laudabilium consuetudinum inclytae civitatis Ragusii. Zara 1880. — Isti *Bullettino* obznanuje, da je ova radnja bieli sviet ugledala po neizdanom rukopisu zadarske gimnazijalne knjižnice, trudom g. prof. V. Brunellia, koj ju izvrstnimi razjasnjenji obogatio. Diversisovo djelo poznato je već po izdanju V. Makuševa ИЗСЛѢДОВАНІЯ ОБЪ ИСТОРИЧЕСКИХЪ ПАМЯТНИКАХЪ И БЫТОПИСАТЕЛЯХЪ ДУБРОВНИКА, САНКТПЕТЕРБУРГЪ 1867. 358—383.

Ueber einen Kesselwagen aus Bronze aus einem Hügelgrab von Glasinac in Bosnien, — von Dr. Ferdinand v. Hochstetter (Mit 3 Tafeln). — U ovoj razpravi, tiskanoj u *Mittheilungen der anthropologischen Gesellschaft in Wien* (B. x. N. 10—12. s. 289—298) 1881 razlaže dobro nam poznati prirodoslovac predhistoričko otkriće, koje se je lanjske godine dogodilo u Glasincu, bosanskom selu ležećem uz cestu, koja vodi iz Seraljeva u Višegrad. Osim raznih predmeta bakrenih, našastih u sriedi mogile, medju kojima se osobito odlikuju kolica noseća u koritu dvie ptice, otkrilo se tu po strani i željeznoga oružja, te po sudu glasovitoga pisca ovo otkriće spadalo bi na Hallstättersko doba. Ovo je otkriće dosta važno i po nas, jer prednosi forme u predmetih, kakove se često opazuju u onih, koji se izkapaju i u naših stranah; a tim bi se posvjedočila srodnost ondješnjih stanovnika sa ovostranimi i za ono doba.

Ueber einen prähistorischen Schmuck aus Esseg, — von prof. Dr. Joh. N. Woldřich (Mit einer Tafel.) — U istih *Mittheilungen* (1. c. s. 332—336) g. Woldřich opisuje niz već od nekoliko godina izkopan u blizini Osieka na desnoj obali Drave, u zemlji jedva za stopu duboko. Sastavljen bjaše od 26 raznih komada, od kojih 11 bakrenih, 2 željezna, 9 živinskih, 3 staklena i jedan kamenit. Njekoji su od ovih predmeta oštećeni ognjem, kojim se izpalilo i tjelo pokojnika, komu je ovaj niz pripadao. Gosp. Woldřich iztiče sličnost ovih predmeta s onimi, koji su našasti u Bučiskali u Moravskoj, te veli, da ovi osječčoga niza spadaju na ista doba.

Dopisi.

1. O Sisaskom rimskom vodovodu.²⁾ — „Veleučeni gospodine! Imam čast priobćiti vam njeke viesti o starodavnih sgradjevinah u Petrinjskoj okolici, držeći, da bi mogle možda biti dosta važne za hrv. ark. društvo.

¹⁾ Gosp. Prof. Armin Pavić, koj je u Radu (1. c.) veoma viesto razložio o Mrnaviću, misli da je ovo sve jedno isto djelo s onim napomenutim u mom slovniku pod naslovom: *Dialogi de Illyrico et rebus Dalmaticis. Romae 1634.* Ali ja sam u istom slovniku spomenuo i ono prvo kao u rukopisu: *De Illyrico Caesaribusque Illyricis mss.*; te sam mislio na dva Mrnavićeva djela, ono kao tiskano a ovo kao u rukopisu. Ako i samomu Iv. Kukuljeviću nije pošlo za rukom, da do toga djela bud stampana bud rukopisna dodje, nemože se s toga zaključiti, da neće ni drugomu to za rukom poći. Evo nam međjutim ovoga u rukopisu; a vjerojatno da se i štampano gdjegdje u Rimu skriva. Nama je tu nedavno pošlo za rukom iznaći dva djela tiskana u XVI. stoljeću od Ivana Ljubica Hrvata, o kojih u Kukuljevićevoj bibliografiji ni slova (V. *Commissiones et Relationes Venetae. Tom. III. p. 167—8.*). A bilo bi toga više, kad bi mi bili svoji na svomu.

²⁾ Vadimo iz njemačkoga dopisa vrl. g. Lapaine. Priloženi nacrt one okolice viesto izrađen ostaje u nar. muzeju svakomu na uslugu.

Medju mjesti *Pračno, Mošćenica, Česko selo, Petrinja, Taborište, Budičina* i *Klinacgrad*, opazuju se ostanci starodavne sgradjevine, vjerojatno iz rimskoga doba, pošto se u njih često nalaze rimske opeke. Svi ti ostanci teku jednim te istim pravcem.

Medju Pračnom, Mošćenicom i Českim selom dvie godine nazad prigodom radnja izvedenih na cesti iz Petrinje u Sisak otkrile su se na 21. mjesto temeljne zidine jedva zemljom ogrnute, ondješnjemu stanovničtvu od prije dobro poznate. Zidine budu izrovane, te kamenje rabljeno za nasipanje ceste.

Ove zidine, 2 metra široke i duge, a 2 do 3 m. duboke, služile su po svoj prilici kao temelji za stuboke, ill su ulomci samih stuboka. Blizu Pračna na daljinu od 55 m. ima jih devet; odtud pako dalje na prugi, dvie godine nazad razkritoj, stoje medju sobom u ponješto većoj daljini; a to se tim raztumačiti daje, što su se i prije razkapale u istu svrhu, te jim sada nema više ni traga.

Kamen rabljen za te zidine djelomice je vapnenac a djelomice lapor. Zemljište veoma nizoko leži, te ga Kulpa većim dielom često zaplavi.

Medj Petrinjom, Taborištem, Budičinom i Klinacgradom sve naokolo po onih poljana vide se komadi cigala, koje se po veličini i načinu izkazuju kao odlomci od cigala rimskih. Dalje u tri jaruge nalaze se zidani ostanci na način stuboka isto onako kao što su oni kod Pračna i Mošćenice. Medju Taborištem pako i Budičinom na mekotini uz sadašnju cestu, koja vodi u Kostajnicu, opazuje se postupno dizuća se visočina, koja je po glasu ondješnjih stanovnika postala nametanjem kamena i cigala ondje izkopanih. Ove ostanke razvidili su profesor Josip Glaser i inžinir Erben, te i oni su iste misli, da su to ostanci rimskoga sisačkoga vodovoda.

Za to mnienje vojuju jošte sliedeći razlozi:

1. Stari Sisak (Siscia) imao je svoj vodovod, kako nam to dokazuju bezdvojbena vodovodne cievi ondje u više puta izkopane.
2. Pruga, na kojoj stoje ostanci pomenutih zidina, od Klinacgrada pa tja do Pračna silazi postepeno; iz čega se zaključiti ima, da ta okolnost nije svojstvo rimske ceste, koja je obično tekla preko brjega i doline samo na kraće.
3. Ostanci tih zidina, imenito pilovi, odveć su uzki, da su za podlogu ceste služiti mogli.
4. Medju Petrinjom i Českim selom, to jest ondje, gdje je pruga prekinuta, po kazivanju ondješnjih stanovnika bile su uz cestu, koja vodi iz Petrinje u Sisak, prošlih godina isto tako izkopane rimske opeke.
5. Po zasviedočenju gradjanina g. Josipa Antolca i stanovnika ondješnjih, u Taborištu, koje leži na istoj prugi, nalazi se podzemni zidani i izrovani priekop, iz koga se je prije petnaest godina povadilo ne malo izklesanih kamena; te je pomenuti gradjanin nekoliko njih za stepene svoje kuće upotrebio.
6. Napokon kod Budičina i Klinacgrada ima nekoliko vriela dovoljnih za obskrbu vodovoda.

Petrinja 5 svibnja 1880.

S osobitim štovanjem
V. Lapaine, inžinir.

2. O starinah u Drnovu blizu Leskovca. — „Znano je, da je v pol ure od tu odaljeni vasi Dernovo, stalo nekdanje rimsko mesto Neviodunum. Če tudi je že 18 stoletij preteklo, odkar so Rimci te kraje v oblast dobili, se vendar še dandanes o priliki rimski novci, igle, maliki, posode itd. nahajaja. V svoji zbirki, katero sem o tukajšnjem bivanju sestavil, z malo izjemo vse iz Dernovega, imam okoli 1000 komadov novcev od Augusta do Theodosia, skoz 4. stoletja, toraj je mogel ta municipij okoli leta 400 p. kr. še le popolno pokončan biti, ker se poznejših denarov rimskih tu ne dobi. Najnavadniši so, Galijen, Claudij II, posebno pa Konstantin Velki z svojimi sinovi; navadno je bronza, redkeje srebro, zelo zelo redko kaki zlat; poslednji so mi le trije znani.

Najomenim tu v Vašem cenjenem listu še nekoliko tam najdenih reči.

V posesti imam malika Jupitera iz bronza, lično delo, brez stojala, 6 centim. visokega, kateri levo roko visoko proti glavi obrnjeno drži, s katero meče strela: proti desni, do persi vzvišeni roki; strela mu je rob časa porušil. Dalje boginja, menim da je Juno (ali Venus?) na stojalu iz bronza; desno roko ponujaje, z levo pa pokriva nagoto, na glavi pa ima kinč kroni podoben. Delo je bolj poveršno; visokost je 11¹/₂ cm. Izoral je tega malika neki kmet, kteremu so voli bolj v stran v kamnje zavili, in zvalil se je venkaj z novcem s. Helene matere Konstantina Velkega.

Nahajajo se še pogostejše iglice (fibulae), ktere so Rimljanke rabile; te so precej različne, večje in manjše, prav lepo pa tudi prav prav slabo delo, cele da bi jih nič ne manjkalo pa se dobe redko.

Majhnih posodic se tudi več nahaja; 3 imam iz opeke 1, 3, in 6. cm. visoke; eno iz stekla še ne 1 cm. visoko — vse bolj sgračam podobno. — En zvonček iz bronza, spodej 4. voglat, je dobro ohranjen, le notranji kembelj mu manjka, visok je 4. do 5 cm. V Ljubljani v muzeju sem vidil enacega v okolici tam najdenega. — Kozarec iz stekla tudi štirivoglat, v sredi na vseh 4. krajeh močno za prijeti vpognjen — pa se mi je vbil, ko je po letu pri sosedu gorelo in sem v naglici svoje reči vkupej spravljal. — Malo okoli 3 cm. visoko in enako široko glavo iz bronza, ki je plošnata in od zadej votla (Medusenkopf). — Potem silno lepo malo kamnito kroglico „mozaik“ delo, s črnimi in zelenkastni kamnički vdeleno. Mozaik se tudi se na drugeh kanadih malenkostnih vidi.

Najomenim še prelepo mizo iz Berdskega kamna (Egg ob Podpeč, Krain), katero ima g. vikar Knaos v Kerškem v posesti, tudi na Dernovem skopana. Tej podobna se nahaja ena v 1. sobi Ljubljanskega muzeja spodej.

Nahaja se na Dernovem še več zasutih bivših rimskih vodnjakov; neki kmet je pod mizo svoje sobe na taki vodnjak naletel, ko je hotel klet delati. En taki vodnjak je odkopaval ranjki g. grof Anastazij Grün recte Anton Auersperg, kakor mi je sam pravil; toda ker so ljude vpili da zaklade kopa in iše je to popustil.

Pred cerkvijo Dernovsko smo pred dvem letom zapazili toplice na dveh krajih, stebrički pa so na zraku kmalo razpadli. Vodovod, širok in obokan je bil s prek Kerke kako poldrugo uro daleč napeljan, da so imeli dobro pitno vino; najbolj zanimivo pri temu pa je, da je mogel biti pod Kerko ali skozi Kerko izpeljan. Manjših kanalov pa je ob cesti ki na Cirklje pelje več.

Najdena je ob enem z denarom s. Helene vkupej — branasta svetinca denaru pedobna; ktera ima na eni strani mladenča v togi, kteri derži v eni roki lilijo in v drugi dete z žarki obdano, druga stran pa ima možko in žensko dopersno podobu. Na eni strani je s. Jožef, na drugi Jezus z Marijo; delo je rimsko, s ktere pa dobe pač ne morem presoditi. — Rimska cesta, ktero g. profesor Alfons Müllner v svoji zanimivi knjigi „Emona“ popisuje, je še od Velkevasi dalje proti Brežcam kaj lepo delana in današnjem časom še v izgled.

Iz Leskovca pri Kerškem 25 veljače 1881. **Franjo Jarc**, kapelan.“

Darovi sa zahvalnosti primljeni od arkeol. odjela zem. muzeja od 1. srpnja do 31. prosinca 1880.

Radinić Stjepan trgovac u bosan. Brodu — 4 bakrena rimska novca (2 Valentinianus Junior i 2 Theodosius) našasta na oranici blizu onoga mjesta skupa sa mnogo drugih dva metra duboko. — *Sauff* Aleksander zamjenik drža vnoga odvjetnika u Petrinji — ogromnu pušku starinsku sa dotičnim stalkom. — *Gutal* Matija muz. povjerenik i duh, pomoćnik u St. Jankovcih — 3 bakr. rimska novca, 1 srebren i 2 bakr. novija. — *Riesel* Sebastian župnik u St. Jankovcih — sr. stari turski novac. — *Sabljak* Franjo c. k. poreznik u Kostajnici — pušku i sablju (od g. 1669) iz Bosne. — *Valenko* Ernest pravnik u Zagrebu — bečku banku od g. 1806. — *Razum* Antun iz Samobora — 3 bakr. rimska novca. — *Solar* mladji veletržac u Zagrebu — 2 srebr. novca novija. — *Breyer* Mirko Križevčanin iz Adena poslao — ploču sa orientalnim nadpisom, i nekoliko novaca bakr. u Jerusolimu izkopanih. — *Čunčić* Vilko u Slavon. Brodu — sr. republikanski rimski novac triumvira Antonia. — *Ehrlić* Adolf — bakr. celtički i 3 bakr. rimska novca. — *Prstec* Davorin učitelj u Virju — mjedenu zapinjaču pozlaćenu, izkopanu na blizu Mitrovice dva metra duboko; 22 bakr. rim. novca; i dvie izvorne poslanice nemačke slav. Preradovića. — *Kopajtić* Oktavian posjednik u Bakru — dvie knjige: „Saggio filologico per l' apprendimento della lingua e scrittura egiziana, per G. Kminek-Szedlo. Bologna 1877; — Il grande sarcofago del museo civico di Bologna. Giov. Szedlo. Bologna 1876. — *Strkalj* Ivan posjednik u Drnišu — 1 srebr. i 3 bakr. rimska novca. — *Matić-Stuparić* O. Josip, župnik u Sinju — sr. novac našast na Bretanovu okolice Trogirske i sr. ugarski od g. 1615. — *Brusina* sveuč. prof. Spiro u Zagrebu — sr. rimski obiteljski (Silvanus), i 2 sr. mletačka soldina. — *Vežić* Niko nadzornik šumarski u Drnišu — 4 bakr. rimska. — *Nakić* Josip posjednik u Drnisu — sr. bizantinski i turski novac, 16 bakr. rimskih i mjedenu glavicu kipa. — *Milić* Vinko saviet. i kot. sudac u Sinju — 42 bakr. rimska novca. — *Schulzer* Stjepan pl. Hüggenburg u Vinkovcih — 2 bakr. rimska novca. — *Bratelj* Vaso tajnik trg. komore u Slav. Brodu — čuturu, iz koje je Ibrik Hasis paša uzimao *avdes*, od istoga nabavljenu, kad ga Filipović odpravio iz Sarajeva n Brod; te kuburu dobivenu kod osvojenja Serajeva. — *N. N.* 1 bakr. starogrčki novac, 8 bakr. rimskih, 5 bakr. bizantinskih, 1 sr. stajerski,

52 bakr. i 8 srebrn. novijega doba. — *Bogdanović* Marko c. k. porezovni nadzornik u Banjaluci — sr. novac rimski cara Domicijana, i izvornu listinu Marije Terezije. — *Reis* Mavro veletržac u Sisku — dva veleciena olovna sarkofaga u Sisku izkopana, i zlatnu naušnicu u njih našastu. — *Tkalčić* Ivan prebendar u Zagrebu — rimsku zemljenu svietiljku iz Siska. — *Pilar* Dr. Juro prof. sveuč. u Zagrebu — želj. harpun nadjen u tresetu kod Plaškoga. — *N. N.* u Bakru — četveronosnu lulu tursku, 7 bakr. rimskih novaca, 3 bakr. mletačka i 1 dubrovački. — *Maretić* Tomo gimnaz. prof. u Požegi — sr. novac Sigismunda III poljačkoga. — *Vučetić* Aleksandro pristav držav. nadodvjetnika u Zagrebu — 2 banke grada Bakra od g. 1849. — *Karić* kapet. Mate u svoje i u ime brata si kapet. Pavla — srebr. kolajnu za hrabrost dobivenu g. 1814 i topski krst od Marijana Vidakovića nadporučnika; sr. medalju za hrabrost, koju je dobio nadporučnik Petar Karić u bitki kod Verone; talir Ferdinanda III. od god. 1656; 2 sr. novca novija; 2 sr. kolajne i 3 stare banke austrijske a 1 turska. — *Pavelić* Milka po g. Alek. Šauffu — sliku na platnu nekog Rukavine. — *Zloch* mjernik u Zagrebu — sr. rimski novac obiteljski (L. Vibius). — *Benković* Janko učitelj u Kašini — kamenitu sjekiru i privjesak iz neolithičke dobe iz smijeveca, našasti u onoj okolini. — *Sladović* Antun financ. nadsavjetnik u Serajevu — veliki liepi brod. — *Bojničić* Dr. Ivan pristav ark. odjela zem. muzeja — 8 kom. starih banka, rim. posudu iz pečenice, korniolu urezanu i pistolje. — *Grginčević* Stjepan duh. pom. u Jankovu — 3 srebr. i 120 bakr. rimskih novaca, 24 sr. i 9 bakr. novijih, rimsku zapisnjaču i dva bronz. konjica, i još 7 drugih komada ukrasa bakrenih iz novijeg doba. — *Muzler* Josip vitez podžupan u Sisku — rimski nadpis (Savo Aug.) izkopan u Sčitarjevu (Andautonia). — *Bulić* prof. Franjo kot. škol. nadzornik u Zadru — dva noža iz neolithičke dobe. — *Vurdelja* Uroš trgovac i poštari u Topuskom — 2 sr. novija novca. — *Ljubić* Fra Martin biskup. tajnik u Moštaru — prepis velevažnoga ciril. nadpisa iz Hercegovine. — *Horvat* Levin kotar. pristav u Rakovec — prepis ciril. nadpisa iz Bosne. — *Ujević* Ivan učitelj u Lokvi kod Imoskoga — sr. groš mlet. (Jo. Superantio). — *Jarc* Franjo duh. pomoć. u Leskovcu pri Krškem — zrno na oko razno bojadisano iz predh. dobe, bakr. klještrice; mali tanjurčić iz stakla. — *Popović* vlasnik kavane u Zagrebu — staru banku bečku. — *Vuković* Adolf ravnatelj brzojavnoga ureda — rimsku svietiljku iz Solina — rimsku svietiljku iz Bačkevode u Dalmaciji sa nadpisom CRESCE-S — suznu bočicu iz Solina — 2 sr. novčića Ljudevita I. ugar. i 13 bakr. rimskih — bakr. uspomenicu Radeskievu od g. 1848 — srp iz bakrene dobe u Sabariji g. 1840 izkopan — dljeto našasto g. 1856 u Prestzaneku. — *Benaković* Josip načelnik i muz. povjerenik u Županji — tri novca. — *Gašparić* Franjo, prečast. kan. zagr. — Naert starih zidina u Sisku. — *Murčić* Ivan umirov. pukovnik u Zagrebu — svoje popersje vješto izradjeno od našega Rendića sa stalkom; te veliku zlatnu kolajnu za junačtvo, koju je otac darovatelja Adrija zadobio 14 kol. 1814 kod juriša na kotorsku Boku, od Crnogoraca posvojenu. Nadbiskupska kancelarija u Zagrebu — Schematismus za tek. god. 1881. — Švrljuga M. kapetan na Rieci — dvie banke sjedinjenih država američkih van. tečaja, jedna od 100 a druga od 50 dolara.